

AUDIO/VIDEO - SOFTWARE - HIFI - HIGH-END - SURROUND - HOMETHEATER®

MUSIC®

emotion

TESTEN

- JADIS DA88S, JA30MKII, JP80MC & ORCHESTRA**
- AEQUO AUDIO ENSIS & STILLA**
- YAMAHA CX-A5200 & MX-A5200**
- SILENT ANGEL BONN N8 NETWORK SWITCH**
- NEAT ACOUSTICS EKSTRA**
- THORENS TD 402 DD**
- BOWERS & WILKINS FORMATION BAR, BASS EN FLEX**
- DRIADE FLOW 405**
- PRIMALUNA EVO 400**
- ELAC CARINA BS243.4**
- PANASONIC TX-55GZW2004**

FEBRUARI 2020 NL € 6,95 BE € 6,95

Tijdloze kwaliteit

JADIS

Deze keer een hernieuwde kennismaking met de producten van het Franse Jadis. Er is geluisterd naar de nieuwe DA88S geïntegreerde versterker, de JA30MKII eindversterkers, de JP80MC voorversterker/phonotrap en de Orchestra.

Het merk Jadis is legendarisch. De JA80 is een icoon en wordt vandaag de dag nog door heel veel high-end liefhebbers van het eerste uur gebruikt. Even legendarisch is het JD1 loopwerk en de JS1 converter. Laatst werd daar door ondergetekende en een aantal anderen in een blinde test naar geluisterd. Er werd vergeleken met een aantal moderne topconverters. Het beste geluid werd unaniem toegewezen aan de Jadis-set. Daar zit toch een vorm van 'magic' in waar andere converters niet altijd in voorzien. Dat wil helemaal niet zeggen dat naar strenge objectieve maatstaven het geluid van moderne topconverters niet dichterbij de realiteit zou kunnen staan. Maar, de Jadis-set heeft kennelijk iets dat velen aanspreekt en waar je niet helemaal grip op krijgt. Jadis blijft trouw aan haar uitgangspunten. De elektronica is niet op een print gebouwd, maar bij veel Jadis-apparaten hard-wired. Constructietechnisch zijn de moderne units net zo degelijk en zwaargebouwd dan de producten uit het verleden. De componenten, waaronder de trafo's, zijn van topkwaliteit. Dat kan niet altijd

meer gezegd worden van veel moderne apparatuur. Hier is vaak duidelijk de kostenbesparing en winstmaximalisatie merkbaar die onder druk van investeerders tot stand komt. Waarmee een apparaat niet noodzakelijkerwijs slechter hoeft te klinken, maar het gaat niet honderd jaar mee, zoals een Jadis eindversterker. Jadis is weliswaar Frans, maar de insteek van het bedrijf verraadt eerder Duitse standaarden om apparatuur te bouwen.

Een zekere rust

In 1983 startte het bedrijf in het Franse Villedubert. De droom van André Calmettes was om de meest precieze weergave-apparatuur te brengen die daardoor de emotie zou kunnen activeren die je ervaart tijdens een live-concert. De JA80 was de eerste eindversterker van het merk en de komst daarvan viel samen met het ontstaan van de high-end markt. Ook in ons land, waar opeens producten met veel hogere prestaties en een dito prijskaartje de markt veroverden. Denk aan de beroemde luidsprekers van Infi-

nity, Apogee, versterkers van Krell, de producten van Cello Audio, de Goldmund draaitafel en de voor die tijd zeer kostbare Accuphase DP80/DC81 cd-speler. De Jadis JA80 lifte in ons land mee met de nieuwe high-end wave en werd onder andere verkocht bij Theo Pruys in Amsterdam. Het was niet alleen meeliften, want de JA80 was een begrip en feitelijk evenzeer een bepalende factor binnen die ontluikende high-end markt. Iets dat je in die jaren echt wilde hebben. Pruys was ook een soort kweekvijver, waar verschillende bekenden met een eigen winkel ooit hun loopbaan begonnen. De JA80 is zo'n versterker die je eigenlijk nooit weg doet. Af en toe een setje nieuwe buizen en je kunt opnieuw weer jaren spelen. De JA80 in markII-versie is overigens nog steeds te koop. Misschien vormen producten van Jadis wel de beste investering die je kunt doen. Topkwaliteit in constructie en geluid, niet elk halfjaar nieuwe modellen en een hoge restwaarde. Ook geen fancy apparatuur met apps, beeldschermen, complexe op software gebaseerde functionali-

JP80MC

De JP80 komt in twee delen. Het is een voorversterker met vier lijningangen en phono-aansluitingen voor mc en mm. Er is een separate voeding. De set van twee units weegt 30 kg. Voeding en het versterkerdeel hebben gelijke afmetingen. Deze versterker accepteert ook phono cartridges met een zeer lage impedantie.

De locatie

Al dit fraais is aanwezig bij Audio21 in Heerde, onder andere gespecialiseerd

in Jadis. Dit bedrijf is onlangs verhuisd naar het voormalige gemeentehuis en zou hoog scoren als het gaat om de mooiste audiowinkel in het land. Alleen al de moeite waard om de ingetogen chique, compleet met kroonluchters, fraaie vloeren en art deco-achtige ornamentering, te gaan bewonderen. Tijdens zo'n bezoek kunt u dan meteen een setje Jadis uitkiezen en pinnen. Dit fraaie pand, inclusief platencollectie, Jadis apparatuur en Pluto draaitafel werd belangeloos, door Mark van Braam, overgeleverd aan de risico's die

ontstaan tijdens het uitvoeren van een ruige review-sessie. Ondergetekende sleepte ook nog een stapeltje cd's mee naar binnen. Feitelijk een zinloze exercitie, omdat je met letterlijk elke plaat of cd kunt horen wat een systeem doet. Om allerlei redenen, die in een later artikel nog een keer worden besproken, is het een volledig foute benadering om met eigen cd'tjes naar een winkel of audio-show te gaan. Aan de andere kant kun je zo'n cd'tje hebben waar toevallig alle belangrijke aspecten, die voor de perfecte weergave belangrijk zijn, door hetzelfde stukje muziek worden geraakt. Dat is handig, want dan duurt een review maar tien seconden. Zo'n cd'tje wordt door ondergetekende wel eens meegenomen naar een demo of show. Die foute benadering wordt iets verzacht op het moment dat de akoestiek tijdens de betreffende show of bij de dealer een zeer korte galmtijd heeft. Dat geldt met name voor de luister ruimtes bij Audio21.

Luisteren

De DA88S klinkt zeer dynamisch en heeft voor een buizenversterker een zeer strak laag. Deze versterker kan een fraai ruimtelijk beeld presenteren, maar daar is uiteraard een relatie met de gebruikte

teiten en draadloze oplossingen. Zo'n Jadis-set geeft een zekere rust. Het is dan niet meer nodig om hijgerig achter elke nieuwe hype aan te rennen.

DA88S

Met 60 Watt uitgangsvermogen kun je haast zeggen dat deze geïntegreerde stereo versterker een soort dubbele JA80 is. Misschien eerder twee stuks JA50 op een enkel chassis, maar deze versterker wordt niet meer gemaakt. De degelijke constructie brengt het gewicht van dit apparaat op 40 kg. Er kan gekozen worden tussen de volgende eindbuizen: KT88, KT90, KT120 of 6550. De DA88S heeft er dan acht nodig. Daarnaast de drivers en de fasedraaiers. Het enorme gewicht wordt deels veroorzaakt door de aanwezigheid van een fikse voedingstrafo en twee enorme handgewonden uitgangstrafo's. Zulke ruimbemeten elektromagnetische omzeters dragen bij aan de geluidskwaliteit. Menige Chinese buizenversterker komt met uitgangstrafo's die niet groter zijn dan een blokje van 6 x 6 x 6 cm en worden dan geplaatst in een enorme, grotendeels holle, trafobehuizing. Indrukwekkende window-dressing, maar minder optimaal om naar te luisteren. De DA88S heeft vijf lijningangen en de importeur kan voorzien in een mm/mc phono-ingang. Er is een optionele afstandsbediening verkrijgbaar. De versterker is auto-bias, dus u hoeft niet, gewapend met universeelmeter en schroevendraaier, in een geopende en onder spanning staande versterker de bias in te regelen.

Orchestra Black Silver

De Orchestra, gebaseerd op een viertal EL34 buizen, levert 40 Watt per kanaal en behoort al jaren tot de allerbeste en betaalbare geïntegreerde buizenversterkers. Met de Orchestra kun je eigenlijk nooit de fout ingaan. Zeker met de huidige generaties kwalitatief zeer goede mini-monitoren en vloerstaanders zijn er weergaloos presterende en betaalbare hifi-systemen mee te bouwen. De oorspronkelijke Orchestra zag er netjes uit, maar was iets minder representatief voor de chique Jadis-luxe.

Momenteel is er de fraaie Black Silver versie en ook de Orchestra Reference, die komt in de bekende luxe goudkleurige livery van het merk. Een zekere mate van 'bling bling' is het merk ongetwijfeld eigen. Dat geeft niet. Sommige consumenten hebben, volgens psychologen, een persoonlijkheid die geheel gebouwd is op basis van materiële en luxegoederen. De Orchestra is ook te voorzien van toonregelingen. De EL34 is nog steeds een van de best klinkende buizen voor een versterker. Niet voor niets dat een aantal van de allerbeste versterkers uitgerust werden met deze buizen. Denk aan de (professionele) superversterkers van Unitran, aan de fenomenale Beam Echo DL7-35 van de BAL AMi company en de Marantz 8B. De Orchestra bouwt zeker voort op deze heritage.

JA30MKII

De JA30 levert 45 Watt per monoblok in klasse-A. Er zijn twee eindbuizen

aan boord. Hoewel de versterker auto-bias is, moeten de buizen wel gepaard worden. De autobias werkt namelijk voor de buizen als groep en niet per individuele buis. De versterker (MKI versie) werkt met 6550's of KT88's. De MKII versie is ook geschikt voor de KT150 pentode, maar kan ook werken met de volgende groep buizen: 6550, EL34, 6CA7, KT120, KT88 of KT90. Het is niet mogelijk om vanuit die groep buizen zomaar om te schakelen naar de KT150 of vice versa. Er is dan altijd een kleine modificatie nodig. Elk van de twee buizen heeft een eigen zekering. Als het dus een keer misgaat met een buis, dan vliegt de zekering eruit en blijft de elektronica heel. Er hoeft dan alleen een buis en zekering vervangen te worden. De vervangende buis moet uiteraard gepaard zijn aan de overgebleven eindbuis. De JA30 heeft het prettige gewicht van 22 kg per monoblok. Er is dus geen vorkheftruck nodig, zoals tijdens het verplaatsen van een JA500.

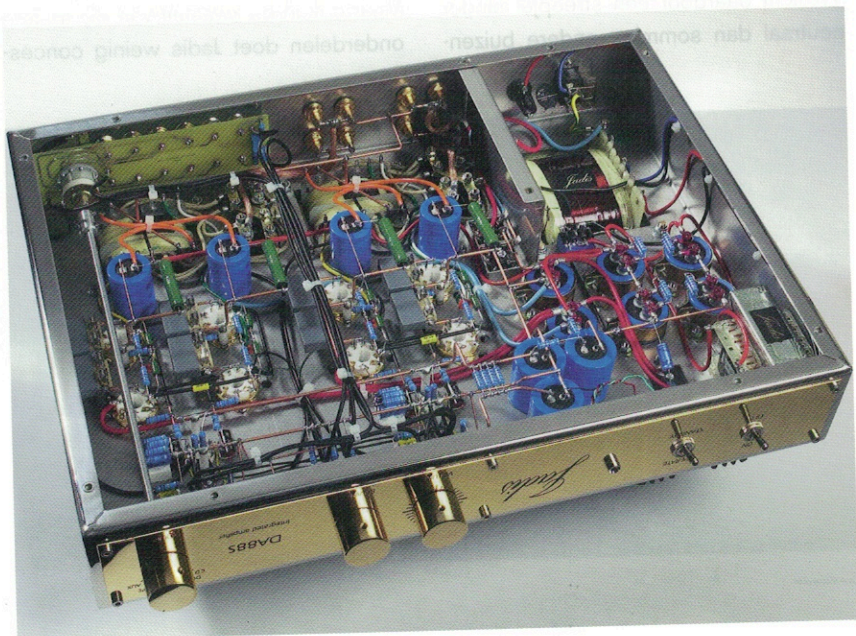
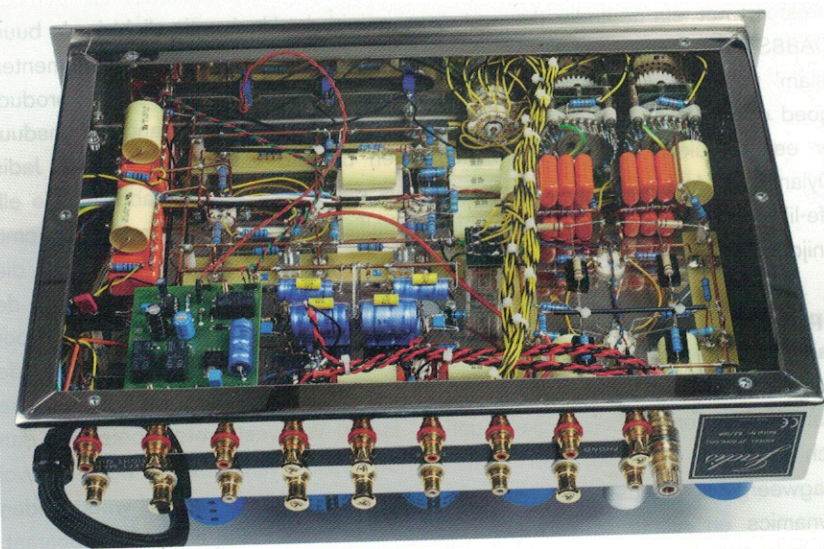
PLUTO

luidsprekers, de plaats daarvan en de eigenschappen van de luisterruimte. Het middengebied van deze versterker is zeer fraai. Dus voor vocals en instrumenten, die in hoge mate gefocust zijn op het midden, biedt de DA88S een ongekende rijkdom. Het is een zekere mate van 'glow'. Een vorm van harmonische en klankmatige diepte die niet ten koste gaat van een grotendeels neutraal karakter en een enorme snelheid in de weergave. De Jadis Orchestra is de andere geïntegreerde versterker die zich mocht meten binnen dit gezelschap. De Orchestra klinkt in vergelijking met de DA88S wat slanker, puntiger, directer en neutraler. Nog steeds topkwaliteit in staging, focussing en dynamics. Tussen die twee is het een keuze in prijs en in prestaties. Beide versterkers presteren op hoog niveau, maar hebben een eigen karakter. De DA88S is lush, breder en romiger, zonder in te boeten aan snelheid of laagweergave. Feitelijk harmonisch dieper en daardoor ogenschijnlijk met een wat donkerder klankbeeld. Maar, absoluut een weergave met een kwaliteit en een drive die je in deze prijsklasse niet zo snel elders tegenkomt. De Orchestra kent ook het fraaie laag, de snelheid en focussing, maar is net een streepje neutraler en klankmatig slanker. In vergelijking met de DA88S een net iets frisser geluid.

Voor en eind

Een topsysteem werd gevormd door de JA30MKII eindversterkers, samen met de JP80MC-voorversterker en een Pluto draaitafel van Nederlandse bodem. Geluisterd werd naar een 12A speler. De 10A exemplaren kennen tegenwoordig astronomische vraagprijzen, maar spelen in een top league waar je ook SME en TechDas vindt. Pluto hoort geluidsmatig en constructie technisch bij de top. Deze set speelde in een andere ruimte, met andere luidsprekers. Het geluid was hier absoluut ruimtelijker, maar dat komt simpelweg door de werking van akoestiek en opstelling. Het geluid zit een beetje in tussen dat van de DA88S en de Orchestra. In de betreffende set was de focussing veel beter, maar dat kwam hoofdzakelijk door

de luidsprekers. Deze Jadis-elektronica presteert net iets neutraler dan wat de DA88S doet. Met een streepje minder 'slam' in het midlaag. Maar, met een goed opgenomen langspeelplaat staat er een indrukwekkende performance. Dylan's *Oh Merci* klinkt op deze set echt life-like. De befaamde mondharmonica snijdt echt door je ziel.

Epiloog

Jadis versterkers kenmerken zich vaak door een zeer fraaie weergave van klank, maar zonder belangrijke eigenschappen als snelheid, een strakke laagweergave, focussing, precisie, dynamics en ruimte te verwaarlozen. Wellicht daardoor een streepje minder neutraal dan sommige andere buizen-

versterkers en solid state, maar toch een geluid dat klankmatig dicht in de buurt komt van hoe stemmen en instrumenten klinken. Met Jadis staat er een product in huis met een heel lange levensduur en behoud van de investering. Jadis is geen gooi- en smijtfabrikant die elk halfjaar met nieuwe modellen komt. De constructie heeft een kwaliteit die haast niet meer van deze tijd is en de kwaliteit van de onderdelen is top. Voor buizenapparatuur is de kwaliteit van de transformatoren een heel belangrijke factor. Van veel grotere betekenis dan de kwaliteit van buizen en het handjevol met condensatoren en weerstanden dat te vinden is in een buizenapparaat. Maar ook in de kwaliteit van die andere onderdelen doet Jadis weinig conces-

sies. Voor het geld is de DA88S een van de mooiste geïntegreerde buizenversterkers in de markt. De power en de kwaliteit van het laag, de enorme precisie en snelheid waarmee de weergave zich kenmerkt en die fraaie doorgifte van tonaliteit zijn ongekend. Ook met de andere hierboven besproken versterkers kun je niet de fout ingaan. Kleine accentverschillen onderling. Een fundamenteel belangrijke factor is de kwaliteit van de luidspreker en de match daarvan met een Jadis versterker. Wie daar echt goed zicht op heeft kan een haast magische set bouwen. Dat is echt een issue. Het vergt tijd en kennis om een supermatch te vinden tussen deze Jadis versterkers en luidsprekers. Ooit heeft er, lang geleden, in een van de luister ruimtes een Jadis JA200 gedraaid met het toenmalige twee meter hoge elektrostatische full range topmodel van Final Audio. Dat was een voorbeeld van zo'n super match. Ook heeft vrijwel elk Jadis apparaat een vorm van 'magic'. Het is nauwelijks te omschrijven wat dat nou precies is, maar het is iets fundamenteels waardoor het aantrekkelijk is om naar Jadis elektronica te luisteren.

Tekst en fotografie: Ruud Jonker

PRIJZEN	
JADIS DA88S	€ 13.050,-
JADIS JA30MKII	€ 10.530,-
JADIS JP80MC	€ 19.890,-
JADIS ORCHESTRA	€ 3.120,-

HANSTED AUDIO, WWW.HANSTEDAUDIO.NL
AUDIO21, WWW.AUDIO21.NL